

CENTRUL DE INFORMARE ȘI
DOCUMENTARE PRIVIND
DREPTURILE COPILULUI
DIN MOLDOVA

CONVENȚIA
privind

DREPTURILE
COPILULUI

pe înțelesul
TUTUROR

Convenția privind
DREPTURILE COPILULUI
pe înțelesul
TUTUROR

CIDDC

Convenția privind Drepturile Copilului pe înțelesul tuturor

Coordonare: Cezar Gavriliuc

Text: Daniela Platon, Iosif Moldovanu

Contribuție grafică: Veaceslav Luca

Desene: Victoria Lungu (Chișinău) și Robert Cinciuc (Bălți)

Design: URMA ta / Irina Chirsanov

Tipar: Tipografia „Bavat-Print“

Tiraj: 10 000 exemplare

Produs: CIDDC & URMA ta

Chișinău, 2010

URMA^{ta}
motor de comunicare

Cuprins

Ce este Convenția privind
Drepturile Copilului?

5

De ce este necesară Convenția
privind Drepturile Copilului?

6

Pe ce se bazează Convenția?

6

Ce conține Convenția?

7

Ce drepturi îți oferă
Convenția?

8

Cum trebuie să fie înțelese
Drepturile Copilului?

24

A cui este responsabilitatea
de realizare a drepturilor?

25

Cine supraveghează
felul în care Guvernul își
îndeplinește obligațiile?

27

Unde te poți adresa dacă vrei
să afli mai multe despre
drepturile tale sau dacă crezi
că ele sunt încălcate?

29

Glosar

30

„Convenția privind Drepturile Copilului pe înțelesul tuturor” este editată prin contribuția celor 26 de copii, membri ai Grupului de Lucru pentru Monitorizarea Drepturilor Copilului în Moldova:

Alina Porombrica, Ana Tulgara, Ana-Maria Harea, Anastasia Codreanu, Cristina Chirilov, Cristina Pulbere, Ecaterina Procopeț, Elena Coniuhov, Elena Obleac, Eugen Ciolan, Gabriela Croitoru, Igor Lai, Ina Creciun, Ion Coliban, Irina Gușan, Janna Kiseeva, Lidia Galus, Mihaela Cuschevici, Nicolae Tabanschi, Robert Cinciuc, Sabin Cernogal, Sabina Guțan, Tatiana Rusu, Valeria Roșca, Vasile Negară și Victoria Lungu.

Publicația apare în cadrul proiectului „Copiii monitorizează propriile drepturi”, implementat de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova (CIDDC) cu sprijinul acordat de Organizația Suedeză „Salvați Copiii”, Guvernul Statelor Unite ale Americii și Reprezentanța UNICEF în Moldova.

Conținutul, opiniile și modul de expunere a informației, precum și prezentarea grafică nu reflectă neapărat punctul de vedere al agenților finanțatoare.

„Convenția privind Drepturile Copilului pe înțelesul tuturor” poate fi găsită la adresa: Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC)
Str. E. Coca 15, Chișinău, MD 2008, Moldova
Tel./fax: 71.65.98, 74.78.13
E-mail: ciddc@yahoo.com
Web: <http://www.childrights.md>

De asemenea, această publicație este disponibilă on-line la adresa:
http://www.childrights.md/ro/publications/CDC_pentru_toti.pdf

CE ESTE CONVENȚIA PRIVIND DREPTURILE COPILULUI?

La 20 noiembrie 1989, Adunarea Generală a Națiunilor Unite* a adoptat Convenția privind Drepturile Copilului. O convenție este un acord între țări pentru ca ele să respecte aceeași lege. Convenția privind Drepturile Copilului este legea internațională care include setul complet de drepturi ale copilului.

Republica Moldova a ratificat* Convenția privind Drepturile Copilului la 12 decembrie 1990. Din acel moment, guvernul* nostru trebuie să se asigure permanent că fiecare copil se bucură de toate drepturile înscrise în Convenție, fără nici o excepție.

Pentru a pune în practică prevederile Convenției, Parlamentul* Republicii Moldova a adoptat în anul 1994 Legea privind Drepturile Copilului.

Dacă ești interesat(ă) să o citești, o găsești pe adresa:
<http://www.childrights.md>

În această broșură vom prezenta, pe înțelesul tuturor, drepturile tale înscrise în Convenția privind Drepturile Copilului (CDC). La sfârșitul broșurii vei găsi explicația cuvintelor lângă care stă semnul *.

Vrei să citești varianta oficială a Convenției privind Drepturile Copilului?

Găsește-o pe adresa :
http://www.childrights.md/files/publications/CDC_2005_final.pdf

DE CE ESTE NECESARĂ CONVENȚIA PRIVIND DREPTURILE COPILULUI?

- 🟡 Ea oferă o lume sigură, în care copiii se pot dezvolta sănătos, își pot realiza pe deplin potențialul și participa în viața societății;
- 🟡 Ea asigură protecție copiilor, care sunt mai vulnerabili* decât adulții în fața dificultăților vieții, a exploatării și abuzului;
- 🟡 Ea asigură condiții pentru ca vocea copiilor să fie auzită, chiar dacă ei nu au drept de vot, influență politică sau putere economică;
- 🟡 Ea protejează copiii față de ideile greșite ale multor adulți că ar fi o proprietate a părinților și persoane care sunt incapabile să contribuie la dezvoltarea societății.

PE CE SE BAZEAZĂ CONVENȚIA?

Convenția privind Drepturile Copilului are la bază 4 principii* de care ar trebui să se conducă atât adulții, care sunt responsabili de realizarea ei, cât și copiii, care beneficiază de ea.

Articolul 3

NONDISCRIMINAREA

Toți copiii, fără excepție, indiferent de rasă, religie, situație financiară, de ceea ce cred sau spun, de tipul familiei din care provin, au aceleași drepturi (Articolul 2).

Articolul 2

INTERESUL SUPERIOR AL COPILULUI

Atunci când iau decizii referitoare la copii, instituțiile, organizațiile, toți adulții implicați în lucrul cu copiii și membrii familiilor copiilor trebuie să se gândească în primul rând la ceea ce este mai bine pentru copii și să acționeze astfel (Articolul 3).

SUPRAVIEȚUIREA ȘI DEZVOLTAREA

Toți copiii au dreptul la viață. Guvernul trebuie să se asigure că ei supraviețuiesc și se dezvoltă sănătos în toate aspectele vieții: fizic, emoțional, mintal, social și cultural (Articolul 6).

OPINIA COPILULUI

Ai dreptul să te implici și să spui ce crezi atunci când adulții iau decizii care sunt importante pentru viața ta. Opiniile tale trebuie să fie ascultate, acceptate și luate în serios în familie, la școală, în cercul de prieteni, în timpul tău liber sau în orice alt mediu și situație.

Poți participa în activități care te interesează, pentru care te simți pregătit(ă) și ai capacități. Nimeni nu te poate obliga să faci ceea ce nu vrei, de exemplu, să joci un rol într-un spectacol, să ieși în fața unei săli și să reciti o poezie, să îndeplinești o sarcină sau un rol impus de către colegi sau adulți (părinți, profesori) (Articolul 12).

CE CONȚINE CONVENȚIA?

Articolul 12

Convenția cuprinde **54** de articole.

Primele **41** de articole se referă la drepturile fetelor și băieților cu vârsta de până la 18 ani, care, conform articolului 1 al Convenției, sunt numiți copii.

Articolele **1, 4, 5, 18 și 41** mobilizează adulții, pentru a asigura realizarea prevederilor*

Convenției cu privire la Drepturile Copilului.

Articolele **42-45** se referă la modul în care statele trebuie să urmărească și să raporteze respectarea Convenției.

Articolele **46-54** ale Convenției descriu în ce mod statele pot adera la ea, cum are loc ratificarea acesteia, care sunt limbile oficiale în care este scrisă Convenția.

Convenția are și două Protocoale facultative*, care oferă unele detalii despre aplicarea unor drepturi ale copilului:

1. Protocolul facultativ la Convenția privind Drepturile Copilului, referitor la implicarea copiilor în conflicte armate (intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 5 martie 2004);
2. Protocolul facultativ la Convenția privind Drepturile Copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă (intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 12 aprilie 2007).

Articolul 8

Articolul 6

CE DREPTURI ÎȚI OFERĂ CONVENȚIA?

ARTICOLUL 1

Definiția copilului

Dacă ai până la 18 ani, ești considerat(ă) copil și te bucuri de toate drepturile scrise în CDC.

Nondiscriminarea

ARTICOLUL 2

Toți copiii, fără excepție, indiferent de rasă, religie, naționalitate, vârstă, gen, note, situație financiară, de ceea ce cred sau spun, de tipul familiei din care provin, au aceleași drepturi.

ARTICOLUL 3

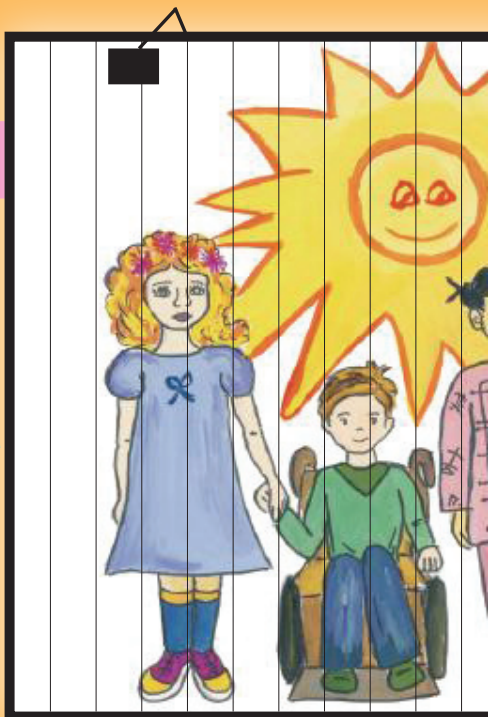
Interesul superior al copilului

Atunci când iau decizii referitoare la copii, instituțiile, organizațiile, toți adulții implicați în lucrul cu copiii și membrii familiilor copiilor trebuie să se gândească în primul rând la ceea ce este mai bine pentru copii și să acționeze astfel.

ARTICOLUL 4

Punerea în practică a drepturilor

Statul este obligat să facă totul, în măsura posibilităților pe care le are, pentru a asigura respectarea drepturilor copilului. Statul trebuie să adopte legi, să creeze instituții, să planifice și să distribuie resursele așa încât toți copiii să se bucure de drepturile pe care le oferă CDC. Convenția recunoaște faptul că unele state au mijloace financiare necesare pentru asigurarea tuturor drepturilor copilului la un nivel înalt, iar alte state au mai puține posibilități. De aceea, Convenția acceptă ca unele drepturi să fie realizate treptat, în măsura posibilităților pe care le are statul. Însă așa drepturi ca dreptul la viață, la opinie și liberă exprimare, la asistență

medicală, la protecție împotriva exploatarii și abuzului trebuie realizate pe deplin de toate statele.

ARTICOLUL 5

Îndrumarea părinților conform capacităților în dezvoltare ale copilului

Familia ta sau persoanele în grija cărora te afli au drepturi și responsabilități în îngrijirea, educația și îndrumarea ta. Guvernul trebuie să respecte aceste drepturi și responsabilități și să le ofere informarea de care ei au nevoie pentru ca să asigure dezvoltarea capacităților tale. Pe măsură ce crești, familia te învață să-ți folosești drepturile în mod corespunzător.

ARTICOLUL 6

Supraviețuirea și dezvoltarea

Toți copiii au dreptul la viață. Familia și guvernul trebuie să-ți asigure supraviețuirea și dezvoltarea (hrană, loc de trai, îmbrăcăminte, asistență medicală, apă potabilă).

Numele și cetățenia

ARTICOLUL 7

Ai dreptul la certificat de naștere, unde să fie incluse datele tale personale – nume și prenume, data și locul nașterii, numele părinților, cetățenia. Documentele tale trebuie să fie eliberate imediat după nașterea ta.

Păstrarea identității

ARTICOLUL 8

Ai dreptul să-ți păstrezi cetățenia, numele și legătura cu familia, iar în cazul în care ai fost lipsit(ă) de ele, să-ți fie restabilite. Dacă ai fost adoptat(ă) de altă familie, ai dreptul să-ți păstrezi numele, identitatea, să comunici cu părinții tăi biologici.

ARTICOLUL 9

Separarea de părinți

Ai dreptul să locuiești cu părinții tăi, în afară de cazurile în care aceștia îți fac rău, de exemplu, atunci când părinții pun în pericol viața ta sau nu au grijă de tine. Copiii, ai căror părinți sunt despărțiți, au dreptul să rămână în contact cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acest lucru ar putea să dăuneze copiilor.

Reunificarea familiei

ARTICOLUL 10

Dacă părinții tăi locuiesc în altă țară, tu ai dreptul să ții legătura cu ei prin diferite metode: să vă vizitați unii pe alții, să vorbiți la telefon sau prin Internet. De asemenea, părinții tăi au dreptul să se întoarcă acasă pentru a fi alături de tine.

ARTICOLUL 11

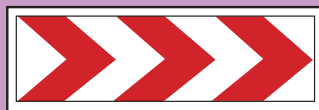
Transferul ilegal

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva răpirii. Guvernul trebuie să se implice și să ia toate măsurile pentru a te elibera, dacă aceasta s-a întâmplat. Nimeni, inclusiv părinții tăi, nu are dreptul să te scoată în mod ilegal din țară, să te rețină sau să te împiedice să te întorci acasă.

Opinia copilului

ARTICOLUL 12

Ai dreptul să te implici și să spui ce crezi atunci când adulții iau decizii care sunt importante pentru viața ta. Opiniile tale trebuie să fie ascultate, acceptate și luate în serios în familie, la școală, în cerul de prieteni, în timpul tău liber sau în orice alt mediu și situație. Poți participa în activități care te interesează, pentru care te simți pregătit(ă) și ai capacități. Nimeni nu te poate obliga să faci ceea ce nu vrei, de exemplu, să joci un rol într-un spectacol, să ieși în fața unei săli și să reciti o poezie, să îndeplinești o muncă sau un rol la care te obligă colegii sau adulții (părinții, profesorii).

Ai dreptul să obții și să oferi orice informație, pe orice cale, atâta timp cât informația nu este dăunătoare, nu transmite un mesaj violent sau vulgar, nu conține date personale despre un anumit om. Tu poți alege cum să te exprimi: prin dans, imagini, gesturi, în scris sau oral etc. Aceste informații trebuie să te ajute pe tine și pe cei din jur în dezvoltarea personalității și în crearea unui mediu sănătos din punct de vedere moral.

ARTICOLUL 14

Libertatea de gândire, conștiință și religie

Ai libertatea de a gândi și de a crede în ce dorești tu, de a avea religia ta. Părinții trebuie să te îndrume corespunzător vârstei și capacităților tale. Felul în care îți arăți credința nu trebuie să-i afecteze pe cei din jur sau să încalce drepturile și libertățile altor oameni.

ARTICOLUL 15

Libertatea de asociere

Ai dreptul să te întâlnești cu semenii tăi și cu alți oameni, să te implicii în diferite activități, grupuri, cercuri pe interese, să organizezi și să participi la manifestări și întruniri pașnice. Aceste activități nu trebuie să-i afecteze pe cei din jur.

DREPTURILE COPILULUI

ARTICOLUL 16

Protejarea vieții private

Ai dreptul să ai viață privată*, lucruri personale, un loc al tău, unde să-ți faci temele și să poți medita. Nimeni nu are dreptul, fără voia ta, să-ți citească jurnalul personal, scrisorile, mesajele în telefon sau Internet și să-ți asculte convorbirile telefonice. Ziarele, televiziunea și radioul nu au dreptul să-ți arate fața, să-ți publice adresa, numele și alte date personale, fără permisiunea ta și a familiei tale. Poți să ai secrete în măsura în care aceasta nu dăunează sănătății și viitorului tău. Viață privată nu înseamnă să fumezi, să consumi alcool, să aplici violența sau să faci alte acțiuni care contravin legii și pot afecta oamenii din jurul tău.

Accesul la o informare corespunzătoare

ARTICOLUL 17

Informațiile care îți sunt oferite în mass-media, la școală, bibliotecă sau librării trebuie să fie de încredere, pe înțelesul tău, să-ți respecte vârsta, cultura, limba și să nu dăuneze sănătății și bunăstării tale.

ARTICOLUL 18

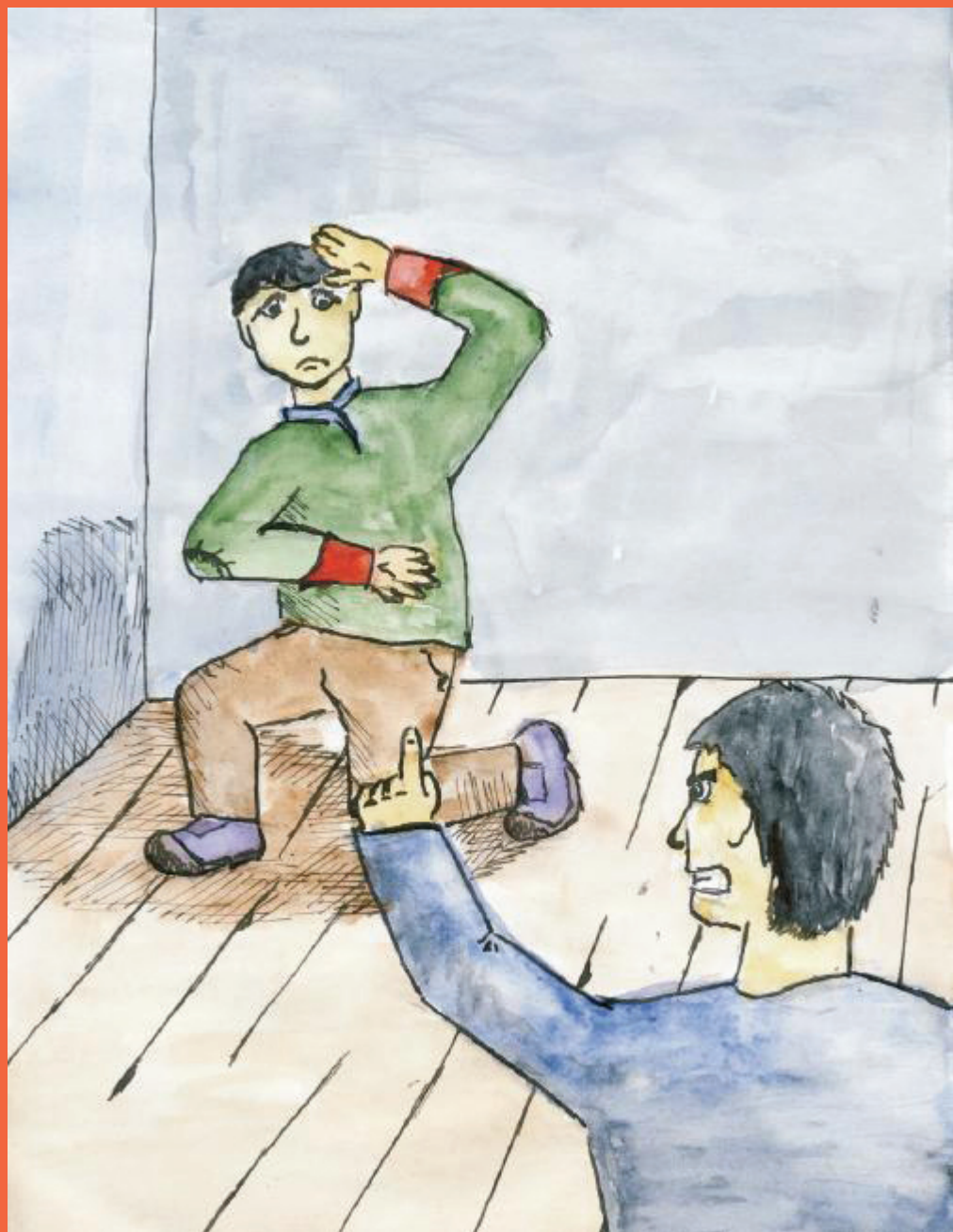
Responsabilitățile părinților

Ambii părinți au aceleași obligații în ceea ce privește creșterea, educația ta și ei trebuie să facă ceea ce este cel mai bine pentru tine. Tu ai dreptul să ceri și să ți se ofere ajutor și sprijin din partea părinților în realizarea drepturilor tale. Guvernul trebuie să ajute părinții sau persoanele în grija cărora se află copiii să-și îndeplinească responsabilitățile, oferindu-le informații, educație și servicii sociale, în special dacă familia are anumite dificultăți sau dacă ambii părinți lucrează.

Protecția față de abuzuri și neglijare

ARTICOLUL 19

Ai dreptul să fii protejat(ă) de orice tip de violență. Nimeni, nici chiar părinții, nu are dreptul să te lovească, jignească sau înjosească, să te numească urât. Semenii tăi și adulții care te înconjoară trebuie să ia în considerație emoțiile și nevoile tale. Nimeni nu te poate lipsi de lucrurile care îți asigură supraviețuirea și dezvoltarea: afecțiunea, hrana, îmbrăcăminte, atenția, educația, timpul liber, asistența medicală.

Orice copil care este temporar sau definitiv lipsit de propria familie, are dreptul să crească într-o altă familie sau într-un mediu asemănător cu familia. Această nouă familie trebuie să-i ofere îngrijire corespunzătoare și să respecte religia, tradițiile, cultura și limba copilului.

ARTICOLUL 21

Adopția

Atunci când copilul este înfiat, principala grijă a persoanelor care decid în ce familie să meargă copilul și a părinților adoptivi trebuie să fie: ce este cel mai bine pentru copil? Trebuie să fie aplicate aceleași reguli atunci când copiii sunt înfiați în țara în care s-au născut și atunci când sunt adoptați într-o altă țară.

ARTICOLUL 22

Copiii refugiați

Dacă ești refugiat(ă) și ai venit să locuiești în altă țară pentru că viața ta a fost pusă în pericol, ai aceleași drepturi ca și copiii din țara în care te afli, de exemplu, să mergi la școală, să beneficiezi de asistență medicală, să-ți întregiești familia, să participi la cercuri pe interese, să te joci, să te informezi despre ceea ce te interesează etc.

ARTICOLUL 23

Copiii cu nevoi speciale

Ai dreptul la o viață activă și independentă, să participi la proiecte și diferite activități împreună cu semenii tăi, în școală și în comunitate, chiar dacă ai anumite probleme de sănătate fizică sau mintală. Guvernul trebuie să-ți asigure, în cadrul comunității tale, accesul la servicii de îngrijire, tratament, educație și pregătire pentru viața de adult.

Ai dreptul la o îngrijire medicală gratuită și cât mai bună, la alimentație corectă, la apă curată, la un mediu ambiant curat. Ai dreptul la o informare care te va ajuta să-ți păstrezi sănătatea: despre serviciile medicale din localitatea ta și din regiune, despre modul de viață sănătos și cum să previi accidentele care îți pun în pericol sănătatea etc. Ai dreptul să ceri ajutorul unui medic atunci când ai nevoie, fără a apela la metodele tradiționale de tratament.

ARTICOLUL 25

Revederea periodică a plasamentului copilului

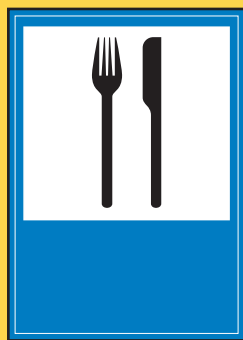

Copiii care au fost plasați în medii speciale (casă de copii, școală internat, spital) pentru a primi îngrijire, tratament sau protecție, au dreptul ca situația lor să fie verificată periodic, pentru a se vedea dacă mai au nevoie de acele condiții speciale sau se pot întoarce să locuiască acasă.

ARTICOLUL 26

Securitatea socială

Ai dreptul să beneficiezi de asigurările sociale și servicii pe care statul, conform legilor lui, le oferă copiilor, în corespundere cu situația materială a familiilor. Pentru aceasta, părinții tăi sau persoana în grija căreia te afli trebuie să se adreseze asistentului social din primăria localității în care locuiești.

Nivelul de viață

Ai dreptul la un trai decent, la condiții de viață în care poți să-ți dezvolți capacitățile fizice și mentale. În limita posibilităților și a mijloacelor financiare pe care le are, familia ta este responsabilă să-ți asigure hrană, îmbrăcăminte, locuință, atenție și alte condiții de care ai nevoie pentru a te dezvolta. Dacă familia ta nu-și poate permite acest lucru, guvernul este obligat să o ajute.

ARTICOLUL 27

ARTICOLUL 28

Educația

Ai dreptul la educație, dreptul de a merge la școală. Până în clasa a 9-a inclusiv, educația în școală este obligatorie și gratuită. Tu, împreună cu părinții tăi, ai dreptul să-ți alegi școala și profilul clasei. Metodele de educație folosite în școală trebuie să te facă să te simți liber, bine și să nu dăuneze stării tale psihologice și fizice.

ARTICOLUL 29

Scopul educației

Educația pe care o primești trebuie să-ți dezvolte capacitățile fizice, calitățile mintale, talentele și personalitatea. Școala trebuie să te pregătească pentru o viață responsabilă și activă de adult, să respecte drepturile omului, să-ți poți forma opinii proprii și să-ți le exprimi, să protejezi mediul înconjurător, să-ți respecte cultura țării tale și a altor țări. De asemenea, școala trebuie să te ajute să-ți alegi o profesie care ar corespunde intereselor, abilităților și dorințelor tale și să te pregătească să-ți formezi o familie sănătoasă.

ARTICOLUL 30

Copiii minorităților

Ai dreptul să ai aceeași religie ca și familia ta, să cunoști și să folosești limba și obiceiurile familiei tale, chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de majoritatea oamenilor din localitate.

ARTICOLUL 31

Timpul liber, recrearea și activitățile culturale

Ai dreptul la timp liber și joacă, să te implicii în activități variate, după interesele și vârsta ta: sport, muzică sau alte forme de artă, serate, jocuri cu prietenii sau la calculator etc. Aceste activități ar trebui să te ajute să-ți

dezvolți talentele și aptitudinile, să te relaxeze, să-ți dea forțe și energie pentru școală și alte activități în care participi.

ARTICOLUL 32

Munca copilului

Ai dreptul să fii protejat(ă) de orice muncă ce îți pune în pericol sănătatea și educația, de exemplu, să îndeplinești munci grele, care sunt peste puterile tale, să lucrezi la temperaturi înalte sau joase, la înălțimi sau sub pământ, pe timp de noapte, în locuri unde se fumează, se consumă băuturi alcoolice sau se vorbește vulgar. În cazul în care vrei să te angajezi la muncă, asigură-te că această muncă este corespunzătoare capacităților tale și vârstei minime stabilite de lege pentru copii, care este de 16 ani. Alte condiții obligatorii a angajării tale legale este să ai acordul scris al părinților tăi și să semnezi cu angajatorul un contract de muncă, în care să fie menționat

numărul de ore și condițiile în care vei munci, precum și salariul pe care îl vei primi.

ARTICOLUL 33

Abuzul de droguri

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva consumului, producerii și comercializării drogurilor. Statul trebuie să-ți asigure, la școală și în alte locuri în care te afli, un mediu în care nu se consumă și nu se vând droguri.

Exploatarea sexuală

ARTICOLUL 34

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva abuzului sexual. Nimeni nu poate face cu corpul tău ceva ce provoacă neplăcere și dezgust, de exemplu, să te atingă, să te sărute, să te filmeze, să te fotografieze sau să posteze

imaginile tale pe Internet. De asemenea, nimeni nu poate să te oblighe să-ți arăți părțile intime ale corpului, să privești sau să atingi părțile intime ale corpului altei persoane, să fii martor sau să participi într-un abuz sexual.

ARTICOLUL 35

Vânzarea, traficul și răpirea

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva vânzării, a traficului și a răpirii. Nimeni, nici chiar părinții tăi, nu poate să te răpească sau să te vândă în țară și peste hotarele ei.

Ai dreptul să fii protejat(ă) față de orice altă formă de exploatare, orice activitate care ar putea dăuna dezvoltării tale. Nimeni nu poate profita de tine, de creația ta, rezultatele muncii tale, lucrările tale și de corpul tău. Nimeni, în familie, la școală, în cercul de prieteni, nu te poate pedepsi și nu se poate comporta cu tine într-un fel care îți dăunează.

ARTICOLUL 37

Tortura și privarea de libertate

Copiii aflați în conflict cu legea nu trebuie să fie tratați cu cruzime și să fie umiliți. Pedepsa cu închisoarea poate fi aplicată numai pentru încălcările cele mai grave. Copiii nu trebuie să se afle în celulă împreună cu adulții. Ei trebuie să aibă posibilitatea de a ține legătura cu familiile lor. Copilul lipsit de libertate are dreptul la educație și la asistență juridică, medicală, psihologică. Statul este obligat să interzică pedepsele crude și privarea ilegală de libertate a copiilor.

Dacă ai mai puțin de 18 ani, nimeni nu are dreptul să te implice în conflicte armate. În cazul în care acolo unde locuiești sau în localitățile din apropiere au loc conflicte militare, ai dreptul să primești îngrijire și protecție speciale.

ARTICOLUL 39

Îngrijirea de recuperare

Copiii care au fost neglijați, maltratați, abuzați, torturați, implicați în conflicte armate, exploatați prin muncă sau care se află în stare de dificultate, au dreptul să primească ajutor special (psihologic, medical, al asistentului social) pentru a-și restabili respectul de sine și pentru a fi integrați în grup, în societate. Statul este obligat să asigure toate aceste feluri de ajutor.

ARTICOLUL 40

Administrarea justiției minorilor

Copilul bănuit, acuzat de încălcarea legii sau vina căruia a fost dovedită, are dreptul la ajutor, asistență și protecție speciale. La discuțiile polițistului sau a judecătorului cu copilul, trebuie să asiste avocatul, părinții, un profesor sau psiholog.

Poliția și judecătorii trebuie:

- Să informeze copilul direct despre acuzațiile care i se aduc. Ei trebuie să fie siguri că el înțelege situația în care se află.
- Să nu forțeze copilul să spună că este vinovat sau să semneze anumite documente care îl declară vinovat.
- Să asigure prezența unui traducător în caz că copilul nu înțelege limba utilizată.
- Să trateze copilul cu respect, să nu-l abuzeze verbal sau fizic.

Dacă în legile statului sau în alte tratate semnate de stat se conțin prevederi mai bune pentru respectarea drepturilor copilului decât în această Convenție, atunci statul trebuie să aplice anume prevederile care sunt mai prielnice.

ARTICOLUL 42**Cunoașterea prevederilor Convenției**

Ai dreptul să-ți cunoști drepturile. Adulții, inclusiv părinții și profesorii, trebuie să-ți ofere toată informația despre drepturile tale, pe înțelesul tău. Tu poți folosi mai multe surse pentru a te informa despre drepturi: lecții, cărți, ziare, televiziune, Internet. Statul este obligat să asigure condiții pentru ca toți adulții și copiii să cunoască prevederile Convenției.

CUM TREBUIE SĂ FIE ÎNȚELESE DREPTURILE COPILULUI?

Drepturile copilului, așa cum sunt ele înscrise în CDC, pot fi grupate în 4 categorii pentru a fi înțelese mai ușor: drepturi la supraviețuire, drepturi la dezvoltare, drepturi la protecție și drepturi la participare.

DREPTURILE LA SUPRAVIEȚUIRE (articolele 6, 24, 27) asigură satisfacerea necesităților de bază ale unui copil: alimente hrănitoare și sănătoase, apă potabilă, adăpost, îmbrăcăminte, precum și dreptul la cea mai bună stare de sănătate și asistență medicală de calitate. Aceste drepturi mai înseamnă asigurarea accesului tuturor copiilor la informații despre sănătate. Statul trebuie să promoveze strategii pentru asistența medicală preventivă și pentru planificarea familială.

DREPTURILE LA DEZVOLTARE (articolele 7, 8, 14, 23, 28, 29, 31) se referă la

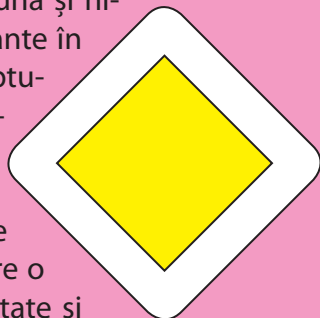

asigurarea tuturor lucrurilor care îi ajută pe copii să se dezvolte pe deplin din punct de vedere fizic, mintal, spiritual și social. Aceste drepturi asigură copiilor tot ceea ce îi stimulează să crească de la an la an: familie, dragoste, mediu curat, biblioteci, locuri de joacă, povești, muzică și altele. Copiii au dreptul la distracție și odihnă, la participarea în activități culturale, la toate formele de educație – în școală și în afară școlii, la informare și la propria religie. Părinții, mama și tatăl, sunt principalii responsabili de asigurarea dezvoltării copilului, iar statul trebuie să-i ajute în această sarcină.

MAJORITATEA DREPTURILOR copilului au un caracter de **PROTECȚIE**. Convenția recunoaște nevoia copiilor de a fi protejați (articolele 9, 10, 11, 16, 19, 20, 21, 22, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40) față de împrejurările care le pot afecta dezvoltarea, cum ar fi discriminarea, abuzul și neglijarea. Drepturi la protecție specială au copiii aflați în situații foarte dificile, cum ar fi copiii în conflict cu legea, copiii refugiați, copiii cu dizabilități. Convenția cheamă la protecția copiilor împotriva exploatării prin muncă, a exploatării sexuale, vânzării, traficului și utilizării drogurilor. Convenția îi protejează pe copii de conflictele armate și de situațiile de urgență, provocate fie de conflictele între oameni, fie de dezastrele naturale.

DREPTURILE LA PARTICIPARE (articolele 12, 13, 15, 17) asigură copiilor un cuvânt de spus în ceea ce privește viețile lor. Copiii au dreptul să-și exprime părerile în toate problemele care îi privesc, să discute lucrurile pe care ei le cred importante, să caute și să primească informații de care au nevoie. Adulții trebuie să ia în considerare opiniile copiilor, ținând seama de vârsta și de gradul lor de maturitate. Aceste drepturi permit copiilor să joace un rol activ în cadrul comunității în care trăiesc și al societății în general.

Drepturile tale îți sunt date la naștere pentru totdeauna și nimeni nu ți le poate lua. Toate drepturile sunt importante în mod egal și nu există o ierarhie* a lor. Împărțirea drepturilor în cele 4 grupuri este făcută doar pentru a te ajuta să le înțelegi mai bine. În viața reală, după cum te-ai convins și tu, drepturile sunt legate unele de altele, se influențează reciproc și nu pot fi separate. De exemplu, dreptul unui copil la nume și la cetățenie are o legătură directă cu drepturile lui la serviciile de sănătate și la educație. Dacă un copil nu are nume și nu are certificat de naștere, nu se poate înscrie la medic sau la școală.

A CUI ESTE RESPONSABILITATEA DE REALIZARE A DREPTURILOR COPILULUI?

Convenția privind Drepturile Copilului este deosebită, pentru că se referă și la responsabilitatea adulților și la responsabilitatea copiilor de a respecta drepturile copilului.

Articolul 4 din Convenție spune că guvernul este obligat să ia toate măsurile posibile pentru a asigura drepturile tale. Responsabilitatea de asigurare a drepturilor unui copil le revine, în primul rând, părinților săi sau persoanei în grija căreia se află copilul. Cealalți adulți din preajma copilului (profesorii, asistenții sociali, medicii și alții) de asemenea sunt responsabili de respectarea drepturilor copilului. Statul trebuie să adopte legi, să-i ajute pe părinții tăi, să creeze instituții și servicii pentru ca tu să te bucuri de toate drepturile din Convenție.

Drepturile vin împreună cu **responsabilitățile**. Principala **responsabilitate** a unui copil este să respecte drepturile celorlalți copii și drepturile adulților, în special, ale părinților săi.

Ai **dreptul** să fi crescut, îngrijit și educat de către părinții tăi și ai **responsabilitatea** de a-i respecta și prețui pe aceștia.

Ai **dreptul** să primești o educație care să-ți dezvolte personalitatea și **responsabilitatea** să înveți cât de mult îți permit capacitățile, iar acolo unde este posibil, să împărtășești cunoștințele și experiența ta cu alții. Ai **responsabilitatea** să frecventezi lecțiile, să-ți pregătești temele, să înveți de sine stătător pe măsura capacităților tale, să respecti colegii, profesorii și regulile din școală.

Ai **dreptul** să-ți fie asigurate toate drepturile din Convenție, indiferent de sex, statut social, limbă, vârstă, naționalitate sau religie și **responsabilitatea** de a respecta drepturile celorlalți, oricare ar fi vârsta lor, limba pe care o vorbesc, starea familială sau materială, naționalitatea sau religia.

Ai **dreptul** să-ți exprimi liber opinia, să fi ascultat și luat în serios și **responsabilitatea** să ascuți și să respecti opiniile semenilor tăi și ale adulților, să oferi și celorlalți posibilitatea să-și spună părerile.

Ai **dreptul** la timp liber și **responsabilitatea** să ai grijă cum îl petreci. Și în timpul liber trebuie să respecti drepturile celorlalți, să nu faci acțiuni care încalcă legea, îți dăunează ție sau altora. De asemenea, trebuie să fie un echilibru dintre timpul tău liber și timpul pe care îl petreci învățând sau practicând alte activități utile.

Ai **dreptul** să fi protejat(ă) împotriva muncilor care îți afectează sănătatea și dezvoltarea și **responsabilitatea** de a participa la lucrul casnic și a-ți ajuta părinții, în măsura vârstei și puterilor tale (să speli vasele, să faci curat în camera ta, să-ți păstrezi în ordine jucăriile și cărțile etc.).

Ai **dreptul** să te întâlnești cu alți copii și să te alături diferitor grupuri și organizații. Totodată, ai **responsabilitatea** să te asiguri că activitățile pe care le

aveți nu sunt violente, nu deranjează ordinea publică, nu încalcă drepturile altora. De asemenea, ai obligația să accepți alte persoane să facă parte din grupul tău.

Ai **dreptul** să fii protejat(ă) împotriva violenței și responsabilitatea să te porți respectuos cu semenii tăi și cu adulții, să nu jignești, intimidezi sau lovești pe ceilalți. În conflictele care apar, ai **responsabilitatea** să găsești o rezolvare pașnică, să discuți calm, să te adresezi semenilor și adulților pe nume, fără a folosi porecle, iar în cazul în care ai nevoie de ajutor, să te adresezi unei persoane de încredere.

Ai **dreptul** la asistență medicală de calitate și gratuită, acordată de un medic calificat*. În același timp, ai **responsabilitatea** să fii grijuliu(e) cu sănătatea ta. Pentru a te menține în formă, consultă periodic medicul, practică un sport, informează-te despre comportamentele care îți mențin sănătatea, nu folosi tutun, alcool și droguri, alimentează-te corect, ferește-te de accidente, ai grijă de mediul înconjurător.

Ai **dreptul** la protecția lucrurilor personale și **responsabilitatea** de a respecta proprietatea altora.

CINE SUPRAVEGHEAZĂ FELUL ÎN CARE GUVERNUL ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE OBLIGAȚIILE?

Statele care au semnat Convenția sunt obligate să prezinte Comitetului pentru Drepturile Copilului rapoarte despre realizarea ei. Comitetul pentru Drepturile Copilului activează în cadrul Înaltului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului și este alcătuit din 18 experți independenți în domeniul drepturilor copilului. Membrii Comitetului citează rapoartele pe care le primesc o dată la 5 ani de la diferite țări și le dau idei despre cum să îmbunătățească situația copiilor. Aceste recomandări sunt înscrise într-un document, numit Observații Finale pentru Guvern, care este transmis statului pentru a fi pus în practică. Tot acest proces ajută statul să vadă cum se realizează Convenția, ce succese a obținut în asigurarea drepturilor copilului și ce mai are de făcut pentru ca situația copiilor să se îmbunătățească.

Și organizațiile neguvernamentale active în domeniul drepturilor copilului prezintă Comitetului pentru Drepturile Copilului, o dată la 5 ani, un raport, care este numit Raport Alternativ. Comitetul pentru Drepturile Copilului așteaptă și citește toate rapoartele primite de la cetățenii unei țări despre felul în care sunt respectate drepturile copilului. În anii 2008 și 2009, două grupuri de copii din Moldova au prezentat propriile lor rapoarte despre respectarea drepturilor copilului.

Poți vedea aceste rapoarte la adresele:

http://www.childrights.md/files/publications/ochii13jun_mictip1.pdf

Viața în ochii copilului. Raportul copiilor despre respectarea Convenției privind Drepturile Copilului în Republica Moldova, 2008.

http://www.childrights.md/ro/publications/Raportul_Copiilor_2009_Ro.pdf

Adevărul vorbit de copii. Raportul copiilor despre respectarea Convenției privind Drepturile Copilului în Republica Moldova, 2009.

Te poți implica și tu în monitorizarea* propriilor drepturi, spunându-ți opinia despre cum se respectă drepturile tale și ale semenilor tăi în localitatea voastră, în școală sau la locurile de joacă. Vorbește despre aceasta cu adulții din comunitate, responsabili de aplicarea Convenției.

UNDE TE POȚI ADRESA DACĂ VREI SĂ AFLI MAI MULTE DESPRE DREPTURILE TALE SAU CREZI CĂ DREPTURILE TALE SUNT ÎNCĂLCATE?

- Discută cu persoane de încredere, cum ar fi părinții tăi, profesori, medici, asistentul social, psihologul sau cu persoanele în îngrijirea cărora te afli;
- Fă o plângere în scris sau oral la asistentul social de la primărie sau la polițistul din localitate;
- Adresează-te Direcției Raionale / Municipale de Asistență Socială și Protecție a Familiei sau Direcției Raionale / Municipale Învățământ, Tineret și Sport;
- Adresează-te Ministerului Educației și Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei;
- Telefonează sau scrie la Centrul pentru Drepturile Omului, unde activează Avocatul Copilului:

tel. (022) 234800

Linia Fierbinte: 0 800 11116

e-mail: cpdom@mdl.net

adresa: MD-2012, Chișinău, str. Sfatul Țării 16

- Contactează organizații locale și naționale preocupate de respectarea drepturilor copilului:

Centrul de Informare și Documentare
privind Drepturile Copilului din Moldova
(022) 71 65 98

Centrul Internațional pentru Protecția și
Promovarea Drepturilor Femeii „La Stradă”
(022) 23 49 06

Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii
(022) 74 83 78

Linia Fierbinte privind plecarea peste
hotare și asistența în caz de trafic
0 800 77 77 7

Informează-i și pe alții despre Convenția ONU privind Drepturile Copilului. Cu cât sunt mai mulți copiii și adulții care cunosc drepturile copilului, cu atât este mai mare forța lor asupra celor care iau decizii.

Glosar

Calificat – care are o pregătire specială în domeniu.

Ierarhie – aranjare a unor lucruri sau idei în ordinea importanței lor.

Guvern – organ al statului, alcătuit din ministere, care pune în aplicare legile elaborate de Parlament și alte acte normative.

A monitoriza – a observa, a supraveghea și analiza o situație. În acest proces, oamenii află și ce acțiuni sunt necesare pentru ca situația să fie îmbunătățită.

Organizația Națiunilor Unite (ONU) a fost fondată în anul 1945 și din ea fac parte aproape toate statele recunoscute din lume. ONU a elaborat mai mult de 60 de tratate referitoare la drepturile omului.

Parlament – organ legislativ al țării, constituit din reprezentanți ai diferitelor partide politice aleși prin votul cetățenilor.

Glosar

Prevederi – măsuri sau indicații prevăzute într-un act oficial (lege, regulament, program etc.) care urmează să fie respectate.

Principiu – idee sau element de bază.

Privat – care aparține unei persoane, particular, personal, individual.

Protocol facultativ – document suplimentar la Convenția privind Drepturile Copilului, care poate fi semnat de țara care vrea să aplice prevederile lui.

A ratifica – a manifesta printr-un act legislativ acordul de a fi parte la o convenție, făcând-o să intre în vigoare.

Vulnerabil – care poate fi rănit, atacat ușor, slab.

